

II

(Akti, sprejeti v skladu s Pogodbo ES/Pogodbo Euratom, katerih objava ni obvezna)

PRIPOROČILA

SVET

PRIPOROČILO SVETA

z dne 14. maja 2008

o širših smernicah ekonomskih politik za države članice in Skupnost (2008–2010)

(2008/390/ES)

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, in zlasti člena 99(2) Pogodbe,

ob upoštevanju priporočila Komisije,

ob upoštevanju razprave v Evropskem svetu z dne 13. in 14. marca 2008,

ker je Evropski parlament sprejel Resolucijo o priporočilu Komisije –

PRIPOROČA:

ODDELEK A

MAKROEKONOMSKE POLITIKE ZA RAST IN DELOVNA MESTA**A.1 Makroekonomske politike, ki ustvarjajo pogoje za večjo rast in nova delovna mesta**

Zagotavljanje gospodarske stabilnosti za dvig zaposlenosti in potenciala rasti

Preudarne makroekonomske politike in strukturne reforme proizvodnih trgov, trgov dela in kapitalskih trgov so bistvenega pomena za podporo dobro uravnotežene gospodarske rasti in celovite uresničitve potenciala rasti. Monetarne politike lahko prispevajo z uresničevanjem stabilnosti cen in, brez poseganja

v ta cilj, s podpiranjem drugih splošnih ekonomskih politik, ki zadevajo rast in zaposlovanje. Za nove države članice bo pomembno, da bodo monetarne politike in politike deviznega tečaja prispevale k doseganju konvergence. Režimi deviznih tečajev so pomemben del splošnega okvira ekonomske in monetarne politike, zato bi jih bilo treba usmerjati k doseganju realne in trajnostne nominalne konvergence. K temu naj bi pripomoglo sodelovanje v mehanizmu deviznih tečajev MDT II, in sicer v ustrezni fazi po pristopu.

Zagotovitev trdnega proračunskega stanja bo v celotnem krogu omogočila učinkovito in simetrično delovanje samodejnih proračunskih stabilizatorjev, ki je usmerjeno v stabilizacijo proizvoda približno na ravni obstoječih zmožnosti. Za tiste države članice, ki so že dosegle trdno proračunsko stanje, bo izziv takšno stanje tudi ohraniti. Za preostale države članice je izredno pomembno, da sprejmejo potrebne popravne ukrepe za doseganje srednjeročnih proračunskih ciljev, zlasti če se izboljšajo gospodarske razmere, ter se tako izognejo procikličnim politikam in si zagotovijo položaj, v katerem je dovolj prostora za učinkovito delovanje samodejnih stabilizatorjev v celotnem krogu pred naslednjo gospodarsko recesijo. Zlasti države članice euroobmočja in MDT II, ki še niso dosegle svojih srednjeročnih proračunskih ciljev, bi morale v skladu s poročilom o reformi Pakta o stabilnosti in rasti, ki ga je 22. marca 2005 odobril Evropski svet, doseči letno prilagoditev, za katero bi morale ob upoštevanju konjunkturalnih sprememb ter brez enkratnih in drugih začasnih ukrepov veljati merilo 0,5 % BDP.

Srednjeročni proračunski cilji za posamezne države članice so opredeljeni različno, in sicer glede na razlike v ekonomskem in proračunskem stanju ter razvoju. V skladu z reformo Pakta o stabilnosti in rasti iz leta 2005 bodo ti cilji revidirani, zato da bo mogoče bolje upoštevati breme, ki ga za proračun predstavlja staranje prebivalstva. Poleg tega lahko, ravno tako v skladu z reformo iz leta 2005, uvedba ali krepitev nacionalnih proračunskih pravil in institucij, vključno z mehanizmi spremljanja, učinkovito dopolni pakt in podpre njegove cilje.

Dodaten izziv makroekonomske politike v nekaterih državah članicah je delovanje v razmerah naglega razvojnega dohitevanja, ki jih v večji ali manjši meri spremljajo zunanji primanjkljaji, hitro naraščanje števila posojil in finančno poglobljanje. Davčna omejitev, učinkovit finančni nadzor in spodbujanje konkurenčnosti so bistveni za obvladovanje zunanjih in notranjih neravnovesij. Previdna davčna naravnost je pomemben način za ohranjanje zunanjih primanjkljajev v okviru, znotraj katerega je mogoče zagotoviti solidno zunanje financiranje. Davčna omejitev lahko poleg tega, da prispeva k doseganju trdnega proračunskega stanja, omeji tudi tveganje, da bi povečevanje domačega povpraševanja povzročilo vedno večjo inflacijo, in pojav makrofinančnih tveganj, ki bi lahko povzročil nihanje realnih deviznih tečajev in dolgotrajno izgubo konkurenčnosti. Strukturne reforme in ustrezno usklajevanje politik bistveno prispevajo k odpornosti gospodarstev na možna negativna gibanja v svetovnem gospodarstvu.

Smernica št. 1 Za zagotovitev gospodarske stabilnosti za trajnostno rast

1. bi morale države članice v skladu s Paktom o stabilnosti in rasti upoštevati svoje srednjeročne proračunske cilje. Če ta cilj še ni bil dosežen, morajo v ta namen sprejeti vse potrebne popravne ukrepe. Države članice se morajo izogibati procikličnim davčnim politikam. Poleg tega je nujno, da države članice s čezmernim primanjkljajem sprejmejo učinkovite ukrepe za zagotovitev takojšnjega zmanjšanja čezmerne primanjkljaja;
2. države članice, ki knjižijo proračunske primanjkljaje, za katere obstaja tveganje, da bodo nevzdržni, bi si morale prizadevati za njihovo izravnavo z izvajanjem strukturnih reform, spodbujanjem zunanje konkurenčnosti in po potrebi prispevanjem k njihovi izravnavi z davčnimi politikami. Glej tudi integrirano smernico „Za prispevanje k dinamični in dobro delujoči ekonomski in monetarni uniji (EMU)“ (št. 6).

Za ohranitev ekonomske in proračunske vzdržnosti kot podlage za večje zaposlovanje

Brez sprememb politik in širše zastavljenih sprememb v ravnanju pomeni staranje evropskega prebivalstva resno tveganje za dolgoročno vzdržnost gospodarstva Evropske unije v obliki nižjega potencialnega proizvoda na prebivalca zaradi upada delovno aktivnega prebivalstva, pa tudi rastočo porabo za pokojninske sisteme ter sisteme socialnega zavarovanja in zdravstvenega varstva. Če se vprašanja glede takšnega možnega razvoja dogodkov ne bomo lotili pravočasno, bi to lahko občutno povečalo breme dolga. Iz poročila Komisije o vzdržnosti je razvidno, da je v več državah članicah tveganje za vzdržnost veliko, v številnih drugih pa srednje veliko.

Države članice bi morale ekonomske posledice staranja prebivalstva obravnavati v skladu z dobro uveljavljeno tristransko

strategijo za reševanje proračunskih posledic staranja. To vključuje ustrezno kombinacijo politik, s katero bi bilo mogoče dovolj hitro znižati javni dolg, tudi z uresničitvijo srednjeročnih ciljev ter spodbuditi dvig stopnje zaposlenosti in povečanje ponudbe delovne sile, s tem pa izravnati vpliv prihodnjega zmanjšanja števila delovno sposobnih oseb; potrebne pa so tudi reforme pokojninskih sistemov in sistemov zdravstvenega varstva. Izredno pomembna je tudi posodobitev sistemov socialne zaščite, da se zagotovi njihova finančna obstojnost, spodbujanje delovno sposobnega prebivalstva k aktivnemu sodelovanju na trgu dela, hkrati pa podpora izpolnjevanju ciljev teh sistemov, tj. glede dostopnosti in ustreznosti. Izboljšano vzajemno delovanje med sistemi socialne zaščite in trgi dela lahko odpravi izkrivljanja ter spodbudi daljšo delovno dobo ob pričakovani daljši življenjski dobi. Politike za spodbujanje zdravja bi lahko skupaj s preventivnim zdravstvenim varstvom pripomogle k temu, da bi vedno večji del življenja preživeli zdravi, s tem pa podprle trajnost sistemov zdravstvenega varstva.

Smernica št. 2 Za ohranitev ekonomske in proračunske vzdržnosti kot podlage za večje zaposlovanje

bi morale države članice glede na predvidene stroške zaradi staranja prebivalstva:

1. dovolj hitro zniževati državni dolg in tako okrepiti javne finance;
2. preoblikovati in okrepiti pokojninske sisteme in sisteme socialnega zavarovanja in zdravstvenega varstva, da zagotovijo njihovo finančno obstojnost ter njihovo socialno ustreznost in dostopnost;
3. sprejeti ukrepe za povečano udeležbo na trgu dela in večjo ponudbo delovne sile, predvsem med ženskami, mladimi in starejšimi delavci, ter spodbujati pristop k zaposlitvi po življenjskih obdobjih, da bi se povečala količina delovnih ur v gospodarstvu.

Glej tudi integrirano smernico „Spodbujanje pristopa k zaposlitvi po življenjskih obdobjih“ (št. 18, in 4, 19, 21).

Spodbujanje učinkovitega dodeljevanja sredstev, usmerjenega v rast in zaposlovanje

Dobro zasnovani davčni sistemi in sistemi izdatkov, ki spodbujajo učinkovito dodeljevanje sredstev, so nujno potrebni za javni sektor, da lahko v celoti prispeva k rasti in zaposlovanju. To je mogoče doseči s preusmeritvijo izdatkov v kategorije, ki

spodbujajo rast, kot so raziskave in razvoj, fizična infrastruktura, okolju prijazne tehnologije, človeški viri in znanje, in sicer brez ogrožanja ciljev ekonomske stabilnosti in vzdržnosti. Javna sredstva je treba uporabljati kar najbolj učinkovito in smotno. Države članice lahko pomagajo nadzirati kategorije izdatkov z ustreznimi proračunskimi institucijami in davčnimi okviri, denimo z uporabo pravil o izdatkih in z načrtnim preverjanjem porabe proračunskih sredstev ter z vzpostavitvijo ocenjevalnih mehanizmov, ki zagotavljajo dobro zasnovane posamezne reformne ukrepe oziroma celotne svežnje reform. Ključne prednostne naloge za gospodarstvo EU so zagotoviti, da davčne strukture in njihovo vzajemno delovanje s sistemi dajatev okrepijo spodbude za delo in naložbe, spodbuditi višjo rast z večjim zaposlovanjem in več naložbami ter povečati smotnost in učinkovitost odhodkov za izboljšanje kakovosti javnih financ.

Smernica št. 3 Za spodbujanje učinkovitega dodeljevanja sredstev, usmerjenega v rast in zaposlovanje,

bi morale države članice brez poseganja v smernice o ekonomski stabilnosti in vzdržnosti v skladu z lizbonsko strategijo preusmeriti sestavo javnih odhodkov v kategorije, ki spodbujajo rast, prilagoditi davčne strukture za okrepitev potenciala rasti, zagotoviti vzpostavitev mehanizmov za oceno razmerja med javno porabo in doseganjem ciljev politike ter poskrbeti za splošno skladnost svežnjev reform.

Glej tudi integrirano smernico „Spodbujanje trajnostne uporabe virov in krepitev medsebojnega dopolnjevanja varovanja okolja in gospodarske rasti“ (št. 11).

Zagotavljanje, da gibanje plač prispeva k rasti in stabilnosti ter dopolnjuje strukturne reforme

Gibanje plač lahko prispeva k stabilnim makroekonomskim razmeram in zaposlovanju prijaznemu spletu politik. Za to morajo biti realna povečanja plač v skladu z osnovno stopnjo srednjeročne rasti produktivnosti in združljiva s stopnjo donosnosti, ki omogoča naložbe za spodbujanje produktivnosti, zmogljivosti in zaposlovanja. Začasni dejavniki, kot so nihanja produktivnosti zaradi cikličnih dejavnikov ali enkratnih dvigov v stopnji inflacije, tako ne smejo povzročiti nevzdržnega trenda rasti plač, gibanje plač pa mora izražati razmere na lokalnem trgu dela. V državah z upadajočimi tržnimi deleži je ob reformah za pospeševanje produktivnosti potrebna tudi zmernost plač, da bi zagotovili prilagoditev stroškov dela na enoto in tako znova vzpostavili konkurenčnost. Ta vprašanja je treba upoštevati pri stalnem dialogu in izmenjavi informacij med monetarnimi in davčnimi organi ter socialnimi partnerji v okviru makroekonomskega dialoga.

Smernica št. 4 Za zagotovitev, da bo gibanje plač prispevalo k makroekonomski stabilnosti in rasti, in za povečanje prilagodljivosti bi morale države članice zagotoviti pravnje okvirne pogoje za pogajanja o plačah, pri tem pa v celoti upoštevati vlogo socialnih partnerjev, z namenom spodbujanja razvoja nominalnih plač in stroškov dela, skladno s stabilnostjo cen in srednjeročnim trendom produktivnosti ter ob upoštevanju razlik v usposobljenosti in pogojih na lokalnem trgu delovne sile.

Glej tudi integrirano smernico „Zagotavljanje zaposlovanju prijaznih gibanj stroškov dela in mehanizmov določanja plač“ (št. 22).

Spodbujanje skladnih makroekonomskih in strukturnih politik ter politik zaposlovanja

Vloga dobrih makroekonomskih politik je ustvariti razmere, ki pospešujejo ustvarjanje delovnih mest in rast. Strukturne reforme, skladne s trdnim kratkoročnim in srednjeročnim proračunskim položajem, so bistvenega pomena za srednjeročno povečanje produktivnosti in zaposlovanja, s čimer pripomorejo k popolnemu izkoristku in krepitvi potenciala rasti. Prispevajo tudi k proračunski vzdržnosti, makroekonomski stabilnosti in odpornosti proti pretresom. Ustrezne makroekonomske politike so hkrati ključni element za izkoriščanje vseh prednosti strukturnih reform, kar zadeva rast in zaposlovanje. Ključna lastnost splošne gospodarske strategije držav članic je zagotoviti, da imajo dosleden niz strukturnih politik, ki podpirajo makroekonomski okvir, ta pa njih. Tržne reforme in naložbe v človeške vire morajo predvsem izboljšati splošno prilagodljivost in sposobnost prilagoditve gospodarstev kot odgovor na spremembe cikličnih gospodarskih razmer in dolgoročnejših trendov, kot sta globalizacija in tehnologija. V zvezi s tem so pomembne reforme davčnih sistemov in sistemov dajatev, da se bo delo izplačalo in da se čim bolj omejijo morebitni odvračilni dejavniki za sodelovanje na trgu dela.

Smernica št. 5 Za spodbujanje večje skladnosti med makroekonomskimi in strukturnimi politikami ter politikami zaposlovanja

bi si morale države članice prizadevati za reforme na trgu dela in proizvodnih trgih – kar hkrati poveča potencial rasti in podpira makroekonomski okvir – tako, da povečajo prilagodljivost, mobilnost dejavnikov in sposobnost prilagoditve na trgih dela in proizvodnih trgih kot odgovor na globalizacijo, tehnološki napredek, preusmeritev povpraševanja in konjunkturne spremembe. Države članice bi morale zlasti: ponovno spodbuditi reforme obdavčevanja in dajatev ter tako povečati spodbude in zagotoviti finančno ovrednotenje dela; s povezovanjem prožnosti in varnosti zaposlitve izboljšati prilagodljivost trgov dela ter z vlaganjem v človeške vire povečati zaposlitveno sposobnost.

Glej tudi integrirano smernico „Spodbujanje prožnosti v povezavi z varnostjo zaposlitve in zmanjševanje segmentacije trgov dela, ob upoštevanju vloge socialnih partnerjev“ (št. 21, št. 19).

A.2 Zagotavljanje dinamičnega in dobro delujočega euroobmočja

Od njegove vzpostavitve pred skoraj desetimi leti so se euroobmočju pridružile še štiri države članice. Euro je pripomogel k utrditvi ekonomske stabilnosti v državah euroobmočja, katerim je posledično zagotovil tudi ugodne pogoje financiranja, s tem pa ublažil posledice zunanjih nihanj menjalniških tečajev. Zaradi upočasnjene rasti v nekaterih delih euroobmočja in vztrajnih razlik v rasti in inflaciji med državami v euroobmočju se postavlja vprašanje, ali notranje prilagajanje v euroobmočju poteka gladko, in zdi se, da se ekonomske politike in upravne strukture najbrž še niso popolnoma prilagodile, da bi lahko v celoti izkoristile monetarno unijo. Ker države v euroobmočju ne morejo več neodvisno uporabljati monetarnih politik ali politik deviznega tečaja, so nadaljnje strukturne reforme ključne za spodbujanje nemotenega prilagajanja gospodarskim pretresom in za ponovno vzpostavitev konkurenčnosti, in torej za zagotovitev vzdržne podlage za gospodarski razvoj.

Splet politik v euroobmočju mora podpreti gospodarsko rast, hkrati pa ohraniti dolgoročno vzdržnost in stabilnost. V tem kritičnem trenutku je pomembno, da ta splet politik okrepi zaupanje med potrošniki in vlagatelji, kar hkrati pomeni prizadevanje za srednjeročno stabilnost. Proračunska politika mora zagotoviti proračunsko stanje, ki lahko podpre stabilnost cen in je skladno s potrebo po pripravljenosti na vpliv staranja prebivalstva in po doseganju sestave javnih odhodkov in prihodkov, ki bodo spodbujali gospodarsko rast. Euroskupina se je aprila 2007 dogovorila, da „bo zaradi izkoriščanja ugodnih cikličnih razmer večina držav članic srednjeročne proračunske cilje dosegla leta 2008 ali 2009, vse države članice pa naj bi si prizadevale, da bi jih dosegle najkasneje leta 2010.“ Zaradi velikega deleža javnega sektorja v gospodarski dejavnosti v euroobmočju kakovost javnih financ bistveno vpliva na gospodarske dosežke. Zato je bistveno, da se sredstva porabijo smotno in učinkovito, če naj se okrepi potencial rasti, in se čim bolj omeji izkrivljanje, ki izhaja iz financiranja javnih dejavnosti. Celovite strukturne reforme bodo euroobmočju omogočile, da sčasoma poveča svoj potencial rasti, in zagotovile, da močnejša rast ne povzroči možnosti za višjo inflacijo. Reforme, ki omogočajo bolj prilagodljive, vključujoče in integrirane trge dela, več konkurence na proizvodnih trgih in tesnejše povezovanje finančnih trgov in ki jih spremljajo makroekonomske politike, usmerjene v rast in stabilnost, so zlasti pomembne za države članice v euroobmočju, saj odločilno vplivajo na njihovo sposobnost, da se ustrezno prilagodijo pretresom.

Da bi euroobmočje prispevalo k mednarodni gospodarski stabilnosti in bolje predstavljalo svoje gospodarske interese, je

izredno pomembno, da v celoti izpolnjuje svojo vlogo v mednarodnem sodelovanju monetarne in ekonomske politike. Imenovanje predsednika eurosкупine z dveletnim mandatom od leta 2005 je sicer pripomoglo k večji stabilnosti, kar zadeva zunanjo zastopanost euroobmočja, vendar bi bilo treba to še dodatno izboljšati skladno z obstoječimi sporazumi, tako da bo euroobmočje lahko prevzelo vodilno strateško vlogo v razvoju svetovnega gospodarskega sistema, ki bo sorazmerna z njegovim gospodarskim pomenom.

V euroobmočju so učinki prelivanja najmočnejši, potreba po skupnem programu pa največja. Skupna valuta in skupna monetarna politika omogočata dodatno razsežnost usklajevanja, s katerim bi se lahko okrepila vloga euroobmočja pri zagotavljanju rasti in delovnih mest v vsej EU.

Smernica št. 6 Za prispevanje k dinamični in dobro delujoči ekonomski in monetarni uniji (EMU) morajo države članice euroobmočja zagotoviti boljše usklajevanje svojih ekonomskih in proračunskih politik, predvsem pa morajo:

1. nameniti posebno pozornost proračunski vzdržnosti svojih javnih financ ob doslednem upoštevanju Pakta o stabilnosti in rasti;
2. prispevati k spletu politik, ki pomaga pri gospodarskem okrevanju in je skladen s stabilnostjo cen, ob tem pa kratkoročno spodbuja zaupanje podjetij in potrošnikov in je hkrati skladen z dolgoročno trajnostno rastjo;
3. spodbujati strukturne reforme, ki bodo povečale dolgoročno potencialno rast euroobmočja in izboljšale njegovo produktivnost, konkurenčnost in gospodarsko prilagajanje asimetričnim pretresom, pri čemer se zlasti upoštevajo politike zaposlovanja, in
4. zagotoviti, da bo vpliv euroobmočja v svetovnem gospodarskem sistemu sorazmeren z njegovim gospodarskim pomenom.

ODDELEK B

**MIKROEKONOMSKE REFORME ZA DVIG EVROPSKEGA
POTENCIALA RASTI**

Strukturne reforme so odločilne za povečanje potenciala rasti EU in za podporo makroekonomske stabilnosti, saj povečujejo učinkovitost in prilagodljivost evropskega gospodarstva. Rast produktivnosti je odvisna od konkurence, človeških virov, naložb in inovacij. Za večanje evropskega potenciala rasti je potreben napredek pri ustvarjanju delovnih mest in rasti produktivnosti. Potem ko je rast produktivnosti v EU več kot desetletje zaostajala za rastjo produktivnosti v ZDA, se je od sredine leta 2005 pospešila, četudi je v nekaterih storitvenih sektorjih zastala. Glavni izziv, s katerim se srečuje Evropska unija, je ohraniti to izboljšanje, zlasti glede na staranje prebivalstva. Ocenjuje se, da bo samo staranje prebivalstva za skoraj polovico znižalo trenutno stopnjo potencialne rasti. Nadaljnji razmah produktivnosti, boljša izobrazba, usposobljenost in motiviranost delovne sile ter večanje števila delovnih ur so torej nujno potrebni za ohranitev in zvišanje življenjskega standarda v prihodnosti in za zagotavljanje visoke ravni socialne zaščite. Nadalje bo boljše sodelovanje na različnih ravneh v državi dopuščalo bolj dosledno, usklajeno in učinkovito oblikovanje politik.

B.1 Znanje in inovacije – gonilni sili trajnostne rasti

Znanje, ki se pridobiva z naložbami v raziskave in razvoj, inovacije, izobraževanje, usposobljenost in vseživljenjsko učenje, je ključno gibalno dolgoročne rasti. Politike, usmerjene v povečanje naložb v znanje in okrepitev inovacijske zmogljivosti gospodarstva EU, so v središču lizbonske strategije za rast in delovna mesta. Zato so nacionalni in regionalni programi za obdobje 2007–2013 vedno bolj usmerjeni v naložbe v ti področji v skladu z lizbonskimi cilji.

Povečevanje in izboljševanje vlaganja v raziskave in razvoj za oblikovanje evropskega območja znanja

Visoka raven raziskav in razvoja bistveno pripomore k inovacijskemu procesu in torej znatno prispeva k naši konkurenčnosti v prihodnosti. Na gospodarsko rast vplivajo na različne načine: prvič, lahko prispevajo k oblikovanju novih trgov ali proizvodnih postopkov; drugič, lahko povzročijo dodatne izboljšave že obstoječih proizvodov in proizvodnih postopkov; tretjič, povečujejo sposobnost države, da prevzame nove tehnologije; in četrtič, spodbujajo inovacijski potencial. Okoljske tehnologije in ekološke inovacije imajo pomembno vlogo pri doseganju trajnostne rasti.

EU trenutno porabi približno 1,85 % BDP za raziskave in razvoj (delež se sicer po državah članicah giblje od manj kot 0,5 % do skoraj 4 % BDP). Raven porabe za raziskave in razvoj v primerjavi z BDP se je rahlo zmanjšala od leta 2000. Poleg tega samo

okoli 55 % porabe za raziskave v EU financira poslovni sektor. Nizke stopnje zasebnih naložb v raziskave in razvoj veljajo za enega glavnih razlogov za inovacijski prepad med EU in ZDA. Potreben je hitrejši napredek pri oblikovanju evropskega raziskovalnega prostora, tudi pri doseganju skupnega cilja EU, ki predvideva, da se bo do leta 2010 vlaganje v raziskave povzpelo do 3 % BDP. Države članice so pozvane, da v svojih nacionalnih programih reform in v letnih poročilih o njihovem izvajanju poročajo o svojih ciljnih odhodkih za raziskave in razvoj ter o ukrepih za doseganje le-teh, pri čemer naj bodo pozorne zlasti na vključevanje evropske razsežnosti v nacionalne politike v zvezi z raziskavami in razvojem. Glavni izziv je vzpostaviti okvirne pogoje, instrumente in spodbude za večje naložbe podjetij v raziskave.

Javna poraba za raziskave mora postati učinkovitejša in izboljšati je treba povezavo med javnimi raziskavami in zasebnim sektorjem. Okrepiti bi bilo treba centre in mreže odličnosti, na usklajen način vzpostaviti sodobno raziskovalno infrastrukturo, bolje izrabiti javne mehanizme podpore za povečanje inovacij zasebnega sektorja ter zagotoviti večji učinek finančnega vzvoda javnih naložb in posodobitev vodenja raziskovalnih inštitutov in univerz. Prav tako je bistveno zagotoviti konkurenčno okolje za delovanje podjetij, saj konkurenca znatno spodbuja zasebno vlaganje v inovacije. Poleg tega si je treba odločno prizadevati za povečanje števila in kakovosti raziskovalcev v Evropi, zlasti tako, da se pritegne več študentov v znanstvene in tehnične vede, da se izboljša razvoj poklicnih možnosti in zmanjšajo ovire za mednarodno, evropsko in medsektorsko mobilnost študentov in raziskovalcev, vključno z zaposlovanjem vrhunskih tujih in izseljenih raziskovalcev ter njihovim ponovnim vključevanjem v delo. Treba bi bilo okrepiti mednarodno razsežnost raziskav in razvoja, in sicer smislu skupnega financiranja, oblikovanja večje kritične mase raziskovalcev in vzpostavitve optimalnega števila raziskovalnih infrastrukturnih objektov na ravni EU na kritičnih področjih, za katera so potrebna obsežna sredstva, ter z zmanjševanjem ovir za mobilnost raziskovalcev, pedagoških delavcev na univerzah in študentov. Zaradi krepitve možnosti ustvarjanja in privzemanja novih znanj so na področju izboljšanja in ohranjanja kakovosti izobraževanja, zlasti visokošolskega izobraževanja, potrebna dodatna prizadevanja.

Smernica št. 7 Za povečanje in izboljšanje naložb v raziskave in razvoj, predvsem v zasebnih podjetjih, je potrjen splošni cilj 3 % BDP za leto 2010 z ustrezno porazdelitvijo med zasebnim in javnim vlaganjem, države članice pa bodo določile posamezne vmesne ravni. Države članice bi morale s prepletanjem ukrepov še naprej spodbujati raziskave in razvoj, zlasti v podjetjih, in sicer:

1. z zagotovitvijo boljših okvirnih pogojev in dovolj konkurenčnega in privlačnega okolja za poslovanje podjetij;

2. z uspešnejšo in učinkovitejšo javno porabo za raziskave in razvoj ter oblikovanjem partnerstev med javnim in zasebnim sektorjem;
3. z razvojem in krepitvijo centrov odličnosti izobraževalnih in raziskovalnih ustanov v državah članicah, po potrebi tudi z ustanavljanjem novih, ter z izboljšanjem sodelovanja in prenosa tehnologij med javnimi raziskovalnimi inštituti in zasebnimi podjetji;
4. z oblikovanjem in boljšo izrabo spodbud za večanje prednosti raziskav in razvoja v zasebnem sektorju;
5. s posodobitvijo vodenja raziskovalnih inštitutov in univerz;
6. z zagotavljanjem zadostnega števila usposobljenih raziskovalcev, tako da privabijo več študentov v znanstvene in tehnične vede ter izboljšajo razvoj poklicnih možnosti, pa tudi evropsko, mednarodno in medsektorsko mobilnost raziskovalcev in osebja na področju razvoja.

Spodbujanje inovacij

Dinamika evropskega gospodarstva je odvisna od njegove ustvarjalne in inovacijske sposobnosti. Vzpostavljeni morajo biti okvirni gospodarski pogoji za inovacije. To pomeni dobro delujoče finančne in proizvodne trge ter učinkovita in finančno dostopna sredstva za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine. Inovacije pogosto predstavijo trgu nova podjetja, ki lahko nalezijo na določene težave pri pridobivanju finančnih sredstev. Ukrepi za spodbujanje ustanavljanja in rasti inovativnih podjetij, vključno z izboljšanjem dostopa do finančnih sredstev, bi torej morali spodbuditi inovacijsko dejavnost. Širjenje tehnologije in politike za večje prepletanje nacionalnih sistemov inovacij in izobraževanja je mogoče spodbuditi z oblikovanjem inovacijskih središč in mrež ter s storitvami podpore za inovacije, usmerjenimi v MSP. Prenos znanja z mobilnostjo raziskovalcev, neposrednimi tujimi naložbami ali uvoženo tehnologijo je zlasti koristen za države in regije, ki zaostajajo v razvoju. Pomembno je tudi, da se še okrepi povezovanje trikotnika raziskav in razvoja, izobraževanja ter inovacij. Zlasti pa so predpogoj za odličnost in inovativnost visokokakovostni sistemi izobraževanja in usposabljanja.

Široko zastavljena strategija EU na področju inovacij torej zadeva pravice intelektualne lastnine, standardizacijo, uporabo javnih naročil za spodbujanje inovacij, skupne tehnološke pobude, spodbujanje inovacij na vodilnih trgih, sodelovanje med visokim šolstvom, raziskovalno dejavnostjo in podjetji, vključno z odprtokodnimi inovacijami, spodbujanje inovacij v regijah, inovacij v storitvenih dejavnostih in netehnoloških inovacij ter izboljševanje dostopa podjetij do finančnih sredstev, zlasti tveganega kapitala.

Sedaj mora EU poiskati še rešitev v zvezi s sistemom za spore glede patentov in s patentom Skupnosti.

Smernica št. 8 Za spodbujanje vseh oblik inovacij bi se morale države članice osredotočiti na:

1. izboljšanje podpore inovacijam, zlasti za razširjanje in prenos tehnologij;
2. oblikovanje in razvoj inovacijskih središč, mrež in inkubatorjev, ki bi zblížali univerze, raziskovalne ustanove in podjetja, tudi na regionalni in lokalni ravni, ter pripomogli k premostitvi tehnološkega prepada med regijami;
3. spodbujanje čezmejnega prenosa znanja, vključno z neposrednimi tujimi naložbami;
4. spodbujanje javnih naročil na področju inovativnih proizvodov in storitev;
5. boljši dostop do domačega in mednarodnega financiranja;
6. učinkovita in finančno dostopna sredstva za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine.

Širjenje informacijsko-komunikacijskih tehnologij (IKT) v skladu s cilji in ukrepi pobude i2010 je prav tako pomemben način za izboljšanje produktivnosti in posledično gospodarske rasti. EU še ni sposobna v celoti izkoristiti informacijsko-komunikacijskih tehnologij (IKT), in to predvsem zaradi še vedno nezadostnih naložb v IKT, organizacijske inovacije in računalniško znanje. Širša in učinkovitejša uporaba IKT ter vzpostavitev celovitega enotnega trga na področju elektronskih komunikacijskih storitev bosta podprli konkurenčnost evropskih podjetij v prihodnosti. Pomembno je tudi zmanjšati in preprečiti drobitev „e-notranjega trga“ z vzpostavitvijo medsebojno povezljivih e-storitev med državami članicami v vseh segmentih. Odprti standardi na področju IKT so koristna podlaga za medsebojno povezljivost in inovacije. Prav tako bi bilo treba zagotoviti varnost mrež in informacij, zasebnost slednjih in tudi njihovo zblíževanje. Države članice bi morale spodbujati širitev širokopasovnih omrežij, tudi na slabo pokrite regije, ter tako razvijati ekonomijo znanja in zmanjšati regionalne razlike, kar se tiče gospodarskega, družbenega in kulturnega razvoja; poleg tega bi morale pospeševati rast in inovacije v novih storitvenih dejavnostih, in sicer s spodbujanjem širitve visokohitrostnih širokopasovnih omrežij.

Smernica št. 9 Za spodbujanje širjenja in učinkovite uporabe IKT ter vzpostavitev vseobsegajoče informacijske družbe bi morale države članice:

1. spodbujati razširjeno uporabo IKT v javnih službah, MSP in gospodinjstvih;
2. vzpostaviti potreben okvir za s tem povezane spremembe v organizaciji dela v gospodarstvu;
3. spodbujati močno prisotnost evropske industrije v ključnih segmentih IKT;
4. spodbujati razvoj močnih industrij IKT in vsebin ter dobro delujočih trgov;
5. zagotoviti varnost omrežij in informacij, pa tudi zблиževanje in medsebojno povezanost za vzpostavitev informacijskega območja brez meja;
6. spodbujati širitev širokopasovnih omrežij, tudi na slabo pokrite regije, ter tako razvijati ekonomijo znanja. Glej tudi integrirano smernico „Spodbujanje prožnosti v povezavi z varnostjo zaposlitve in zmanjševanje segmentacije trgov dela, ob upoštevanju vloge socialnih partnerjev“ (št. 21).

Za krepitev konkurenčne prednosti evropske industrijske baze

Močna industrijska baza je bistvenega pomena za evropsko gospodarstvo. Konkurenčnost EU je odvisna od sposobnosti gospodarstva, da preusmeri dejavnosti v sektorje z višjo produktivnostjo. Pristop, pri katerem so javne politike naklonjene inovaciji in zaposlovanju, regionalne in druge politike pa dobro povezane, podpira nadgradnjo industrijske baze EU. Da bi Evropa okrepila in ohranila vodilni položaj na področju gospodarstva in tehnologije, mora povečati tudi svojo zmogljivost za razvoj in trženje novih tehnologij, vključno z IKT in okoljskimi tehnologijami. Treba bi bilo analizirati in izkoristiti medsebojno dopolnjevanje ob skupnem obravnavanju izzivov na področju raziskav, ureditve in financiranja na evropski ravni, kjer posamezne države članice zaradi obsega ali področja delovanja ne morejo same odpraviti tržnih pomanjkljivosti. EU še vedno ni uspelo popolnoma izkoristiti svojega tehnološkega potenciala. Evropska industrijska politika bi si morala prizade-

vati za to, da se podjetjem zagotovijo enaki pogoji poslovanja, ki bodo v skladu z načeli lojalne konkurence. Združevanje evropske odličnosti, oblikovanje partnerstev med javnim in zasebnim sektorjem ter sodelovanje med državami članicami, pri čemer ima družba večje koristi kot zasebni sektor, bodo pomagali izkoristiti ta tehnološki potencial.

Smernica št. 10 Za okrepitev konkurenčne prednosti svoje industrijske baze potrebuje Evropa trdno industrijsko strukturo na vsem svojem ozemlju. Nujno izvajanje sodobne in dejavne industrijske politike pomeni, da je treba okrepiti konkurenčno prednost industrijske baze, tudi s prispevanjem k privlačnim okvirnim pogojem za proizvodnjo in storitve, hkrati pa zagotavljati dopolnjevanje ukrepov na nacionalni, nadnacionalni in evropski ravni. Države članice bi morale:

1. začeti opredeljevati dodatno vrednost in dejavnike konkurenčnosti v ključnih industrijskih sektorjih ter obravnavati izzive, ki jih prinaša globalizacija;
2. biti osredotočene tudi na razvoj novih tehnologij in trgov:
 - (a) to predvsem pomeni, da se morajo zavezati k spodbujanju novih tehnoloških pobud, ki temeljijo na partnerstvu med javnim in zasebnim sektorjem ter sodelovanju med državami članicami, kar pomaga odpravljati resnične tržne pomanjkljivosti;
 - (b) prav tako pomeni vzpostavljanje in razvoj mrež regionalnih ali lokalnih grozdov v EU z večjim sodelovanjem MSP.

Glej tudi integrirano smernico „Izboljšanje usklajenosti potreb trga dela“ (št. 20).

Spodbujanje trajnostne uporabe virov

Trajen uspeh Unije je odvisen tudi od reševanja vrste težav na področju virov in okolja, ki bodo ovirale prihodnji razvoj, če ne bodo odpravljene ali se jih bo reševalo na stroškovno neučinkovit način. Zaradi nedavnega razvoja dogodkov se poudarja pomen učinkovite rabe energije in zmanjšanja občutljivosti evropskega gospodarstva na nihanja cen nafte. Potreben je integriran pristop k politiki na področju podnebja in energije, da bi se povečala zanesljivost oskrbe, zagotovili konkurenčnost

gospodarstva EU in cenovno dostopna energija ter bi se spopadli s podnebnimi spremembami. Države članice in Skupnost si morajo prizadevati za doseg ciljev EU, da se do leta 2020 zmanjšajo emisije toplogrednih plinov za vsaj 20 %, doseže 20-odstotni delež obnovljivih energij ter se energetska učinkovitost izboljša za 20 %; poleg tega se predvidi cilj, da se emisije toplogrednih plinov do leta 2020 zmanjšajo do 30 %, s čimer želi EU prispevati h globalnemu in vseobsegajočemu sporazumu za obdobje po letu 2012, pod pogojem, da se druge razvite države zavežejo primerljivemu zmanjšanju emisij in da bi k temu ustrezno prispevale tudi gospodarsko naprednejše države v razvoju. Treba bi bilo oblikovati politike, s pomočjo katerih bi se cilji dosegli na stroškovno najučinkovitejši in najugodnejši način. Ključen izziv bo zagotoviti, da se prehod h gospodarstvu z nizkimi emisijami ogljika izvede na način, ki je skladen s konkurenčnostjo EU ter podpira zdravo in vzdržno upravljanje javnih financ in ki prispeva k širšim ciljem rasti, skladnim z lizbonsko strategijo za rast in delovna mesta. Izjemno pomembno je, da se države članice še naprej borijo proti podnebnim spremembam, da se temperatura na svetovni ravni ne bi dvignila za več kot 2 °C nad predindustrijskimi vrednostmi, hkrati pa je treba cilje iz Kjotskega protokola uresničevati na stroškovno učinkovit način. Države članice morajo glede na pomen biotske raznovrstnosti za nekatere gospodarske sektorje preprečiti njeno izgubo od sedaj do leta 2010 in ohraniti delovanje ekosistemov, zlasti z vključevanjem te zahteve v ostale politike.

Ključnega pomena je oblikovanje učinkovite in trajnostne prometne politike, tudi z dopuščanjem učinkovitega vračunavanja zunanjih stroškov. V tem okviru imajo ključno vlogo tržno zasnovani instrumenti, tako da cene bolje odražajo okoljsko škodo in socialne stroške, prav tako pa je treba v celoti izkoristiti ustrezne cenovne signale. Okrepiti bi se moral tudi sistem EU za trgovanje z emisijami. Spodbujanje razvoja in uporabe okolju prijaznih tehnologij in ekoloških inovacij, usmeritev v „zelena“ javna naročila, pri čemer se še posebej upoštevajo MSP, in ukinitvev okolju škodljivih subvencij ter drugi instrumenti politike – vključno z davki, okoljskimi subvencijami in dajatvami – lahko izboljšajo inovacijsko uspešnost in povečajo prispevek k trajnostnemu razvoju. Gospodarske družbe EU so na primer med vodilnimi v svetu, kar zadeva razvoj novih tehnologij obnovljive energije. Glede na nenehen pritisk na zviševanje cen energije in vedno večje podnebne grožnje je spodbujanje izboljšav na področju učinkovite rabe energije pomembno zlasti kot prispevek k rasti in trajnostnemu razvoju.

Smernica št. 11 Za spodbujanje trajnostne uporabe virov in krepitev medsebojnega dopolnjevanja varovanja okolja in gospodarske rasti bi morale države članice:

1. dati prednost učinkoviti rabi energije in sproizvodnji, razvoju trajnostnih in obnovljivih energij ter hitremu širjenju okolju prijaznih in ekološko učinkovitih tehnologij (a) na notranjem trgu, zlasti na področju prometa in energije, da bi se med drugim zmanjšala občutljivost evropskega gospodarstva na nihanje cen nafte, in (b) na preostali svet kot sektor z velikim izvoznim potencialom;
2. spodbujati razvoj sredstev za vračunavanje zunanjih okoljskih stroškov in ločevanje gospodarske rasti od poslabšanja okolja. Uresničevanje teh prednostnih nalog mora biti usklajeno z veljavno zakonodajo Skupnosti ter z ukrepi in instrumenti, predlaganimi v akcijskem načrtu za okoljske tehnologije (ETAP), med drugim (a) z uporabo tržno zasnovanih instrumentov, (b) s skladi za tvegane naložbe in financiranjem dejavnosti na področju raziskav in razvoja, (c) s spodbujanjem trajnostnih vzorcev proizvodnje in porabe, vključno z usmeritvijo v „zelena“ javna naročila, (d) s posvečanjem posebne pozornosti MSP in (e) z reformo subvencij, ki imajo znaten negativen učinek na okolje in so nezdružljive s trajnostnim razvojem, da se jih postopno odpravi;
3. stremeti k cilju, da se glede na pomen biotske raznovrstnosti za nekatere gospodarske sektorje prepreči njena izguba od sedaj do leta 2010, zlasti z vključevanjem te zahteve v ostale politike;
4. nadaljevati boj proti podnebnim spremembam, pri čemer cilje iz Kjotskega protokola uresničujejo na stroškovno učinkovit način, zlasti kar zadeva MSP.

Glej tudi integrirano smernico „Spodbujanje učinkovitega dodeljevanja sredstev, usmerjenega v rast in zaposlovanje“ (št. 3).

B.2 Evropa, ki bo privlačnejša za naložbe in delo

Privlačnost Evropske unije za naložbe je med drugim odvisna od velikosti in odprtosti njenih trgov, njenega zakonodajnega okolja, kakovosti njene delovne sile in infrastrukture.

Širjenje in poglobljanje notranjega trga

Notranji trg za blago je sicer sorazmerno dobro povezan, vendar so trgi storitev pravno ali dejansko še vedno precej razdrobljeni. Celovito in pravočasno izvajanje direktive o storitvah bo pomemben korak k vzpostavitvi popolnoma delujočega notranjega trga storitev. Odstranitev vseh ovir – tudi z zmanjšanjem upravne obremenitve za čezmejne dejavnosti – bo prispevala k izkoriščanju potenciala storitvenega sektorja v Evropi. Pomembno je izboljšati davčno okolje. Delovanje enotnega trga je mogoče izboljšati z nenehnimi prizadevanji za preprečevanje davčnih goljufij in škodljive davčne konkurence ter z okrepljenim sodelovanjem glede obdavčitve med državami članicami in po potrebi na evropski ravni, pri čemer je treba spoštovati pristojnosti držav. Delo na tem področju se bo nadaljevalo, prav tako tudi odprava ovir na notranjem trgu. Popolna vključitev finančnih trgov z izvajanjem strategije, določene v beli knjigi o finančnih storitvah za obdobje 2005–2010, bi nenazadnje dvignila donos in zaposlovanje, saj bi omogočila učinkovitejšo razporeditev kapitala in bi ustvarila boljše pogoje za finančno poslovanje podjetij.

Države članice so dosegle napredek pri prenosu direktiv za področje notranjega trga. Kljub temu pa bi morale nadaljnje izboljševanje ostati prednostna naloga, da bi se lahko izkoristile prednosti enotnega evropskega trga. Poleg tega se direktive pogosto uporabljajo ali izvajajo napačno, kot kaže veliko število postopkov za ugotavljanje kršitev, ki jih je sprožila Komisija. Države članice bi si morale izmenjati najboljše prakse in sodelovati s Komisijo ter tako zagotoviti, da bodo njihovi državljani in podjetja v celoti deležni vseh prednosti zakonodaje o notranjem trgu. Marsikaj je na primer še mogoče izboljšati v praksah javnih naročil. Takšno izboljšanje bi se izrazilo s povečanjem deleža objavljenih javnih naročil. Večja odprtost javnih naročil bi pomenila tudi precejšnje proračunske prihranke za države članice.

Smernica št. 12 Za razširitev in poglobitev notranjega trga bi morale države članice:

1. pospešiti prenos direktiv za področje notranjega trga;
2. dati prednost strožjemu in doslednejšemu uresničevanju zakonodaje o notranjem trgu;
3. odpraviti še zadnje ovire za čezmejne dejavnosti;

4. učinkovito uporabljati pravila EU o javnih naročilih;
5. spodbujati v celoti delujoč notranji trg storitev, pri tem pa ohraniti evropski socialni model;
6. pospešiti integracijo finančnih trgov z doslednim in skladnim izvajanjem in izvrševanjem akcijskega načrta na področju finančnih storitev. Prim. tudi integrirano smernico „Izboljšanje usklajenosti potreb trga dela“ (št. 20).

Zagotavljanje odprtih in konkurenčnih trgov v Evropi in zunaj nje

Odprt svetovni trgovinski sistem je bistvenega pomena za EU. Kot svetovni vodilni sili na področju trgovine in vlaganja nam naša odprtost omogoča nižje naložbene stroške za industrijo, nižje cene za potrošnike, konkurenčno spodbudo za podjetja in nove naložbe. Hkrati je pomembno, da EU izkoristi svoj vpliv pri mednarodnih pogajanjih in si še naprej prizadeva za bolj odprte trge, kar bi prineslo vzajemno korist. EU se zato še vedno zavzema za nadaljnje odstranjevanje ovir za trgovino in naložbe in se bo bojevala proti nepoštenim trgovskim praksam, naložbam in izkrivljanju konkurence. Prav tako je pomembno sodelovanje s ključnimi trgovskimi partnerji pri oblikovanju skupnega prostora za pripravo medsebojno združljivih zakonodaj in standardov, tudi sodelovanje na mednarodni ravni za spodbuditev učinkovitosti in stabilnosti mednarodnih finančnih trgov.

Politika konkurence ima ključno vlogo pri zagotavljanju enakih konkurenčnih pogojev za podjetja v EU. Lahko je koristna tudi pri pregledu širšega zakonodajnega okvira pri trgih, da bi se uveljavili pogoji, ki bi podjetjem omogočili učinkovito konkurenco, pri čemer se še zlasti upoštevajo zunanji vidiki konkurenčnosti med oblikovanjem in izvajanjem lastnih notranjih politik. Evropski trgi se lahko konkurenci nadalje odprejo z znižanjem splošne ravni preostale državne pomoči. Hkrati s tem premikom je treba preostalo državno pomoč preusmeriti v podporo nekaterim horizontalnim ciljem. To je omogočil pregled pravil o državni pomoči.

Strukturne reforme, ki olajšajo vstop na trg, so še zlasti učinkovite za povečanje konkurence. Te bodo imele predvsem pomemben vpliv na trgih, ki so jih pred konkurenco prej varovali protikonkurenčno ravnanje, obstoj monopolov, pretirana regulacija (dovoljenja, licence, minimalne kapitalske zahteve, zakonske ovire, odpiralni čas trgovin, s predpisi urejene cene ipd. lahko na primer ovirajo razvoj učinkovitega konkurenčnega okolja) ali trgovinska zaščita.

Izvajanje že dogovorjenih ukrepov za uvedbo konkurence na področju mrežnih gospodarskih panog (na področjih električne energije in plina, prometa, telekomunikacij in poštних storitev) bi moralo prispevati k splošno nižjim cenam in večji izbiri, pri tem pa vsem državljanom zagotoviti storitve splošnega gospodarskega pomena. Organi za konkurencu in regulativni organi morajo zagotoviti konkurencu na liberaliziranih trgih. Zagotoviti je treba visoko kakovost storitev splošnega gospodarskega pomena po dostopni ceni.

Odgovorni potrošniki, ki ozaveščeno izbirajo, bodo hitreje nagradili učinkovite izvajalce. Treba si je dodatno prizadevati za boljše izvrševanje potrošniške zakonodaje, ki krepi vlogo potrošnikov in odpira notranji trg močnejši konkurenci na maloprodajni ravni.

Odprtost navzven za trgovino in naložbe je zaradi povečanega obsega izvoza in uvoza pomembna spodbuda za rast in zaposlovanje in lahko okrepi učinek strukturnih reform. Odprt in stabilen sistem pravil svetovne trgovine je za evropsko gospodarstvo bistvenega pomena. Uspešna uresničitev ambicioznega in uravnoteženega sporazuma v okviru kroga pogajanj v Dohi in tudi napredek pri dvostranskih in regionalnih sporazumih o prosti trgovini bi morala povečati odprtost trgov, kar zadeva trgovino in naložbe, in s tem prispevati k večji potencialni rasti. EU je pripravljena svojim trgovinskim in naložbenim partnerjem pomagati pri spodbujanju splošnih standardov ter predvsem podpreti krepitev zmogljivosti v državah v razvoju.

Smernica št. 13 Za zagotovitev odprtih in konkurenčnih trgov v Evropi in zunaj nje ter izkoriščanje ugodnosti globalizacije bi morale države članice kot prednostno nalogo obravnavati:

1. odpravo zakonodajnih, trgovinskih in drugih ovir, ki neprijemno omejujejo konkurencu;
2. učinkovitejše uresničevanje politike konkurence;
3. selektivni pregled trgov in predpisov, s čimer bi organi za konkurencu in regulativni organi odkrivali in odstranjevali ovire za konkurencu in vstop na trg;
4. zmanjšanju državne pomoči, ki izkrivlja konkurencu;
5. v skladu z okvirom Skupnosti preusmeritev pomoči v podporo nekaterim horizontalnim ciljem, kot so na primer raziskave in inovacije ter optimizacija človeških virov, in dobro znanim tržnim pomanjkljivostim;
6. spodbujanje odprtosti navzven, tudi na večstranski ravni;
7. dosledno izvajanje dogovorjenih ukrepov za uvedbo konkurence na področju mrežnih gospodarskih panog in tako zagotoviti učinkovito konkurencu na povezanih trgih po vsej Evropi. Hkrati ima zagotavljanje učinkovitih storitev splošnega gospodarskega pomena po dostopnih cenah pomembno vlogo v konkurenčnem in dinamičnem gospodarstvu.

Izboljšanje evropske in nacionalne ureditve

Tržna ureditev je bistvenega pomena za oblikovanje okolja, v katerem se lahko izvajajo poslovne transakcije po konkurenčnih cenah. Uporablja se tudi za odpravljanje tržnih pomanjkljivosti ali za zaščito udeležencev na trgu. Skupni učinek zakonodaje in ureditve lahko vseeno povzroči precejšnje gospodarske stroške. Zato je pomembno, da je zakonodaja premišljena in sorazmerna ter da se redno pregleduje. Kakovost evropskega in nacionalnega zakonodajnega okolja je odvisna od skupne zavezanosti in deljene odgovornosti na ravni EU in držav članic.

V EU se je začel uveljavljati koncept boljše pravne ureditve. V okviru pristopa Komisije za boljšo zakonodajo se natančno ocenijo ekonomski, socialni in okoljski učinki nove ali revidirane zakonodaje, da bi se tako opredelile morebitne sporazumne rešitve in medsebojno dopolnjevanje med različnimi cilji politik. Poleg tega se preuči, ali je mogoče veljavno pravno ureditev poenostaviti (tudi kar zadeva upravne obremenitve), in oceni njen učinek na konkurenčnost. Komisija je sprejela pristop pri izračunavanju upravnih stroškov nove in sedanje zakonodaje EU, zastavljen pa je bil ambiciozen cilj, da se obremenitve zaradi zakonodaje EU in njenega prenosa na nacionalno raven do leta 2012 zmanjšajo za 25 %.

Države članice bi si morale v okviru svojih pristojnosti zastaviti enako ambiciozne nacionalne cilje za zmanjšanje. Da bi se zmanjšale upravne obremenitve, bi bilo treba dejavno spodbujati e-javne storitve in druga orodja IKT, ki jih množično uporabljajo države članice. Na splošno bi morale države članice sprejeti celovito in jasno izboljšano strategijo v zvezi s pravno ureditvijo, tudi ustrezne institucionalne strukture, orodje za spremljanje in sredstva, vključiti pa bi morale tudi ustrezne zainteresirane strani. Države članice bi morale sistematično oceniti stroške in prednosti zakonodajnih pobud in revizij. Izboljšati bi morale kakovost pravne ureditve, hkrati pa ohraniti svoje cilje in poenostaviti veljavno zakonodajo. Obširno bi se morale posvetovati o stroških in koristih zakonodajnih pobud, zlasti kadar to pomeni kompromisne rešitve glede različnih ciljev politik. Države članice bi morale poleg tega zagotoviti, da se v celoti obravnavajo tudi ustrezne nadomestne možnosti za pravno ureditev. To je še zlasti pomembno za mala in srednja podjetja (MSP), ki imajo običajno zgolj omejena sredstva za uresničevanje predpisanih zahtev, ki jih nalagata zakonodaja Skupnosti in nacionalna zakonodaja. Zato je treba predvsem proučiti, ali je mogoče MSP v celoti ali delno izvesti iz upravnih zahtev.

Smernica št. 14 Za ustvarjanje bolj konkurenčnega poslovnega okolja in spodbujanje zasebne pobude z boljšo ureditvijo bi morale države članice:

1. zmanjšati upravno obremenitev podjetij, predvsem MSP in novih podjetij;
2. izboljšati kakovost veljavnih in novih predpisov, hkrati pa ohraniti njihove cilje s sistematično in dosledno oceno njihovih ekonomskih, socialnih (vključno z zdravstvenimi) in okoljskih učinkov, pri tem pa upoštevati in natančneje ocenjevati upravno obremenitev, povezano z ureditvijo, ter učinek na konkurenčnost, tudi kar zadeva izvrševanje;
3. spodbujati podjetja pri razvijanju družbene odgovornosti gospodarskih družb.

Evropa mora učinkoviteje spodbujati svoj podjetniški zagon in potrebuje več novih podjetij, ki se bodo pripravljena lotiti ustvarjalnih ali inovativnih podvigov. Politike bi morale ustvariti okvir za MSP, ki se ukvarjajo z inovativnim delom in imajo potencial za visoko dodano vrednost in visoko rast. Podpreti je treba učenje o podjetništvu na vseh stopnjah šolanja in usposabljanja ter zagotoviti ustrezna strokovna znanja. Idejo podjetništva je treba v proces vseživljenjskega učenja vključiti že v šoli.

Treba je spodbujati partnerstva z gospodarskimi družbami. Ustanavljanje in rast podjetij se lahko spodbudita z izboljšanimi pogoji za dostop do financiranja, z učinkovitejšim finančnim posredovanjem in s krepitvijo gospodarskih spodbud. To med drugim pomeni, da se davčni sistemi prilagodijo tako, da nagradjujejo uspeh, da se zmanjšajo stroški dela, ki ne spadajo v plačo, in se zmanjšajo upravne obremenitve za nova podjetja, zlasti z zagotovitvijo ustreznih podpornih storitev za podjetja (predvsem za mlade podjetnike), in vzpostavijo enotne točke za stike. Predvsem je treba poudariti lažji prenos lastništva, tudi družinskih podjetij, in izboljšanje postopkov sanacije in prestrukturiranja, zlasti z učinkovitejšimi zakoni o stečaju. Države članice bi morale prav tako spodbujati razširitev IKT v MSP, da bi se tako s pospeševanjem spletnih upravnih postopkov izboljšala produktivnost in spodbudil izvoz. Ustrezno pozornost je treba nameniti določenim oviram, na katere naletijo podjetnice, ter opredeliti in razviti podporo, da bi se povečalo število podjetnic. Predlogi, ki bodo del zakona o malih podjetjih za EU, ki je v pripravi in ga bo predstavila Komisija, bi morali biti oblikovani tako, da bi prispevali k izkoriščanju potenciala MSP, kar zadeva rast in delovna mesta.

Smernica št. 15 Za spodbujanje podjetniške kulture in ustvarjanje podpornega okolja za MSP bi morale države članice:

1. izboljšati dostop do finančnih sredstev za spodbujanje ustanavljanja in rasti MSP, predvsem z mikro posojili in drugimi oblikami tveganega kapitala;
2. okrepiti gospodarske pobude, vključno s poenostavitvijo davčnih sistemov in zmanjševanjem stroškov dela, ki ne spadajo v plačo;
3. okrepiti inovacijski potencial MSP;
4. zagotoviti ustrezne podporne storitve, na primer vzpostavljanje točk za stike na enem mestu in spodbujanje nacionalnih podpornih mrež za podjetja, da bi pospešile njihovo ustanavljanje in rast v skladu z listino o malih podjetjih. Poleg tega bi morale države članice okrepiti podjetniško izobraževanje in usposabljanje za MSP. Olajšati bi morale tudi prenos lastništva, po potrebi posodobiti zakone o stečaju in izboljšati postopke sanacije in prestrukturiranja.

Glej tudi integrirane smernice „Spodbujanje učinkovitega dodeljevanja sredstev, usmerjenega v rast in zaposlovanje“ (št. 3) in „Spodbujanje vseh oblik inovacij“ (št. 8 ter št. 23 in 24).

Širitev in izboljšanje evropske infrastrukture

Sodobna infrastruktura (promet, energija in digitalne komunikacije) je pomemben dejavnik, ki vpliva na privlačnost krajev. Omogoča mobilnost oseb, blaga in storitev po vsej Uniji. Z znižanjem prevoznih in komunikacijskih stroškov ter razširitvijo trgov pomagajo med seboj povezana in medsebojno povezljiva vseevropska omrežja pospeševati mednarodno trgovino in spodbujajo dinamiko notranjega trga. Liberalizacija evropskih mrežnih gospodarskih panog poleg tega spodbuja konkurenco in povečuje učinkovitost v teh sektorjih.

Kar zadeva prihodnje naložbe v evropsko infrastrukturo, bi morale biti prednostne naloge izvedba tridesetih prednostnih prometnih projektov, ki sta jih Parlament in Svet opredelila v smernicah za vseevropsko prometno omrežje, zaključek pripravljenih čezmejnih projektov za transport, obnovljivo energijo in širokopasovne komunikacije in raziskave (opredeljenih v okviru Evropske pobude za rast) ter izvedba prometnih projektov, ki jih podpira Kohezijski sklad. Poleg tega je treba odstraniti tudi infrastrukturna ozka grla znotraj držav. Ustrezni cenovni sistemi infrastrukture lahko prispevajo k učinkoviti uporabi infrastrukture in oblikovanju trajnostnega ravnovesja med načini prevoza.

Smernica št. 16 Širitev, izboljšanje in povezovanje evropske infrastrukture ter dokončanje prednostnih čezmejnih projektov – cilj teh projektov je zlasti tesneje povezati nacionalne trge v razširjeni EU. Države članice bi morale:

1. ustvariti ustrezne pogoje za prometno in energetska infrastrukturo ter infrastrukturo informacijsko-komunikacijskih

tehnologij, ki bodo učinkovito izkoriščale sredstva, pri čemer imajo prednost tiste, ki so vključene v vseevropska prometna omrežja, in sicer z dopolnjevanjem mehanizmov Skupnosti, zlasti pa z vključevanjem na čezmejnih območjih in obrobni regijah, kar je nujen pogoj za uspešno uvedbo konkurence na področju mrežnih gospodarskih panog;

2. obravnavati razvoj partnerstev med javnim in zasebnim sektorjem;
3. preučiti uvedbo ustreznih cenovnih sistemov infrastrukture ter tako zagotoviti učinkovito uporabo infrastruktur in oblikovanje trajnostnega ravnovesja med načini prevoza, pri čemer se poudarjajo spremembe in inovacije na področju tehnologije ter upoštevajo okoljski stroški in vpliv na rast.

Glej tudi integrirano smernico „Spodbujanje širjenja in učinkovita uporaba IKT ter vzpostavitev vseobsegajoče informacijske družbe“ (št. 9).

V Bruslju, 14. maja 2008

Za Svet
Predsednik
A. BAJUK